

Luftkvalitet och hälsoeffekter II

Bertil Forsberg
professor i miljömedicin

Studier om korttidsexponering

- Epidemiologisk studieuppläggning:
  - Tidsserier med registerdata
(akutbesök, inläggningar, dödsfall)
  - Panelstudier dagbok, upprepad mätn.
- Exponeringsdata
  - Stad/omr.(oftast mätning mot norm)
  - Medelvärde över timme-dygn/vecka
- Potentiella confounders
  - Tidsvarierande
(väder, virusepidemier, pollen, kalendervariabler)

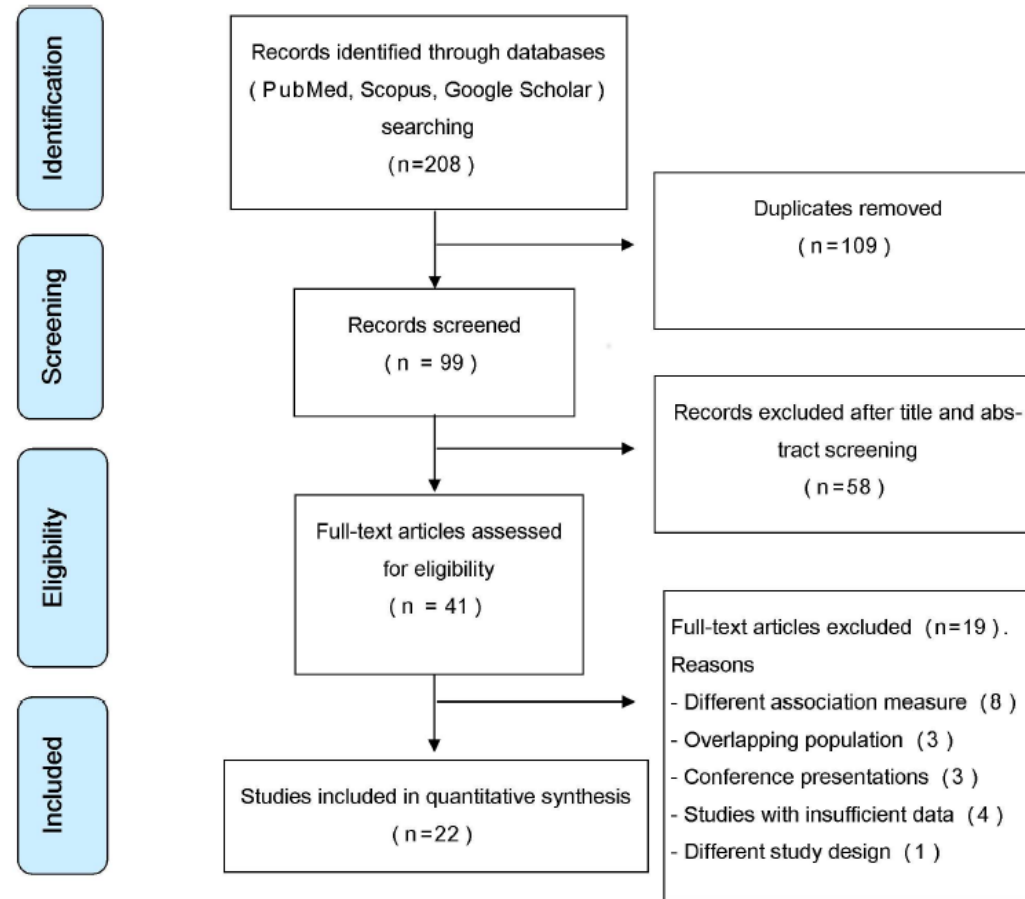
Föroreningar

- PM10, PM2.5 med varierande sammansättning
- NO₂ (NO_x) med tydlig trafikkoppling, pos korrelation med BC, PNC etc
- Ozon (sommarsmog, neg korrelation med NO₂, BC etc

Metaanalys: Akut vård för astma

Orellano P et al, 2017, publicerade 2000-2016

Akut vård för astma

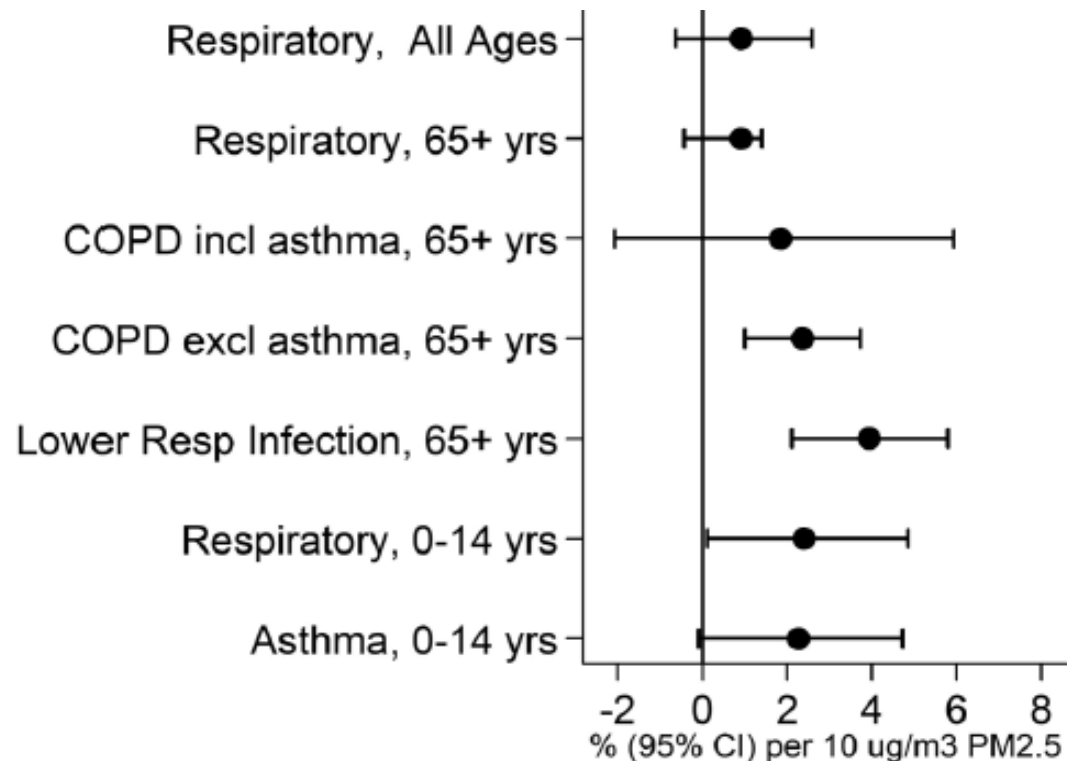
Metaanalys

- **NO₂**
Totalt 2,4%, barn 4% per 20 µg/m³
- **PM_{2.5}**
Totalt 2,8%, barn 2% per 10 µg/m³
- **Ozon**
Totalt 3,2% per 20 µg/m³, barn ns
- **PM₁₀** visade betydande skillnader utifrån breddgrad och höjd ö h
(= olika typer av partiklar dominerar)

PM2.5 och inläggning för andningsorganen

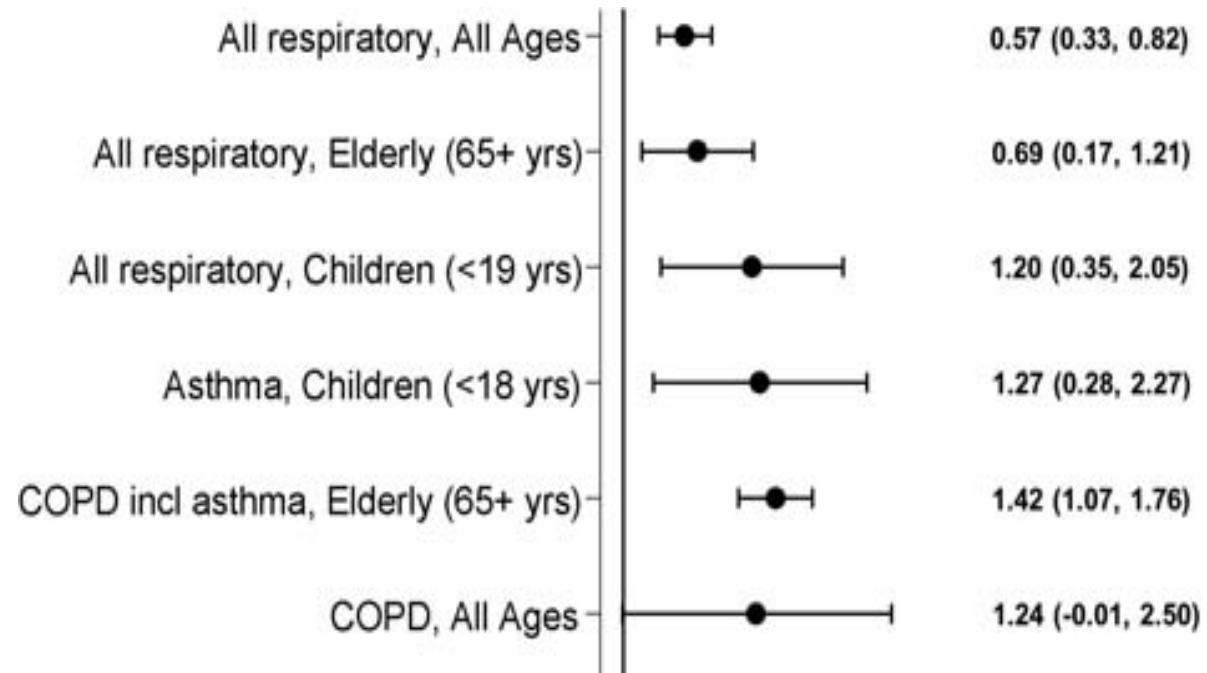
Metaanalys Atkinson R W et al, 2014

NO₂ och inläggning för andningsorganen

Metaanalys Mills IC et al, 2015

% per 10 µg/m³

HÄMI-rapport om luftföroreningar och akutbesök för andningsorganens sjukdomar i Stockholm, Göteborg och Malmö

Sambandet mellan luftföroreningshalter och akuta vårdkontakter för luftvägssjukdomar som hälsoindikator för luftkvalitet

Projektrapport till Naturvårdsverket

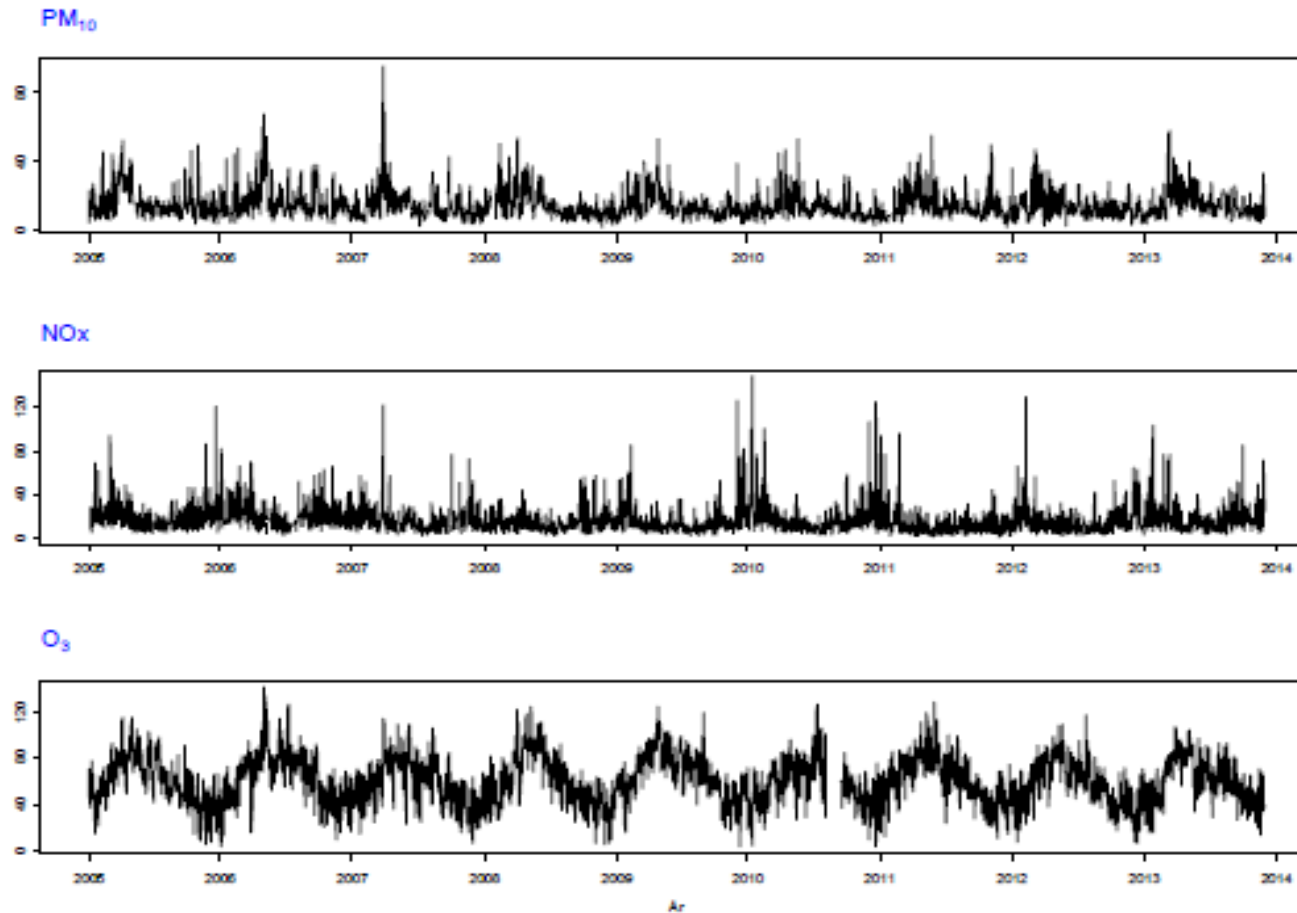
Kadri Meister
Andreas Tornevi
Bertil Forsberg

Yrkes- och miljömedicin i Umeå rapporter, nr 2/2016

ISSN-nr 1654-7314

De direkta effekterna av korta förhöjningar (mv 2 dygn) studeras

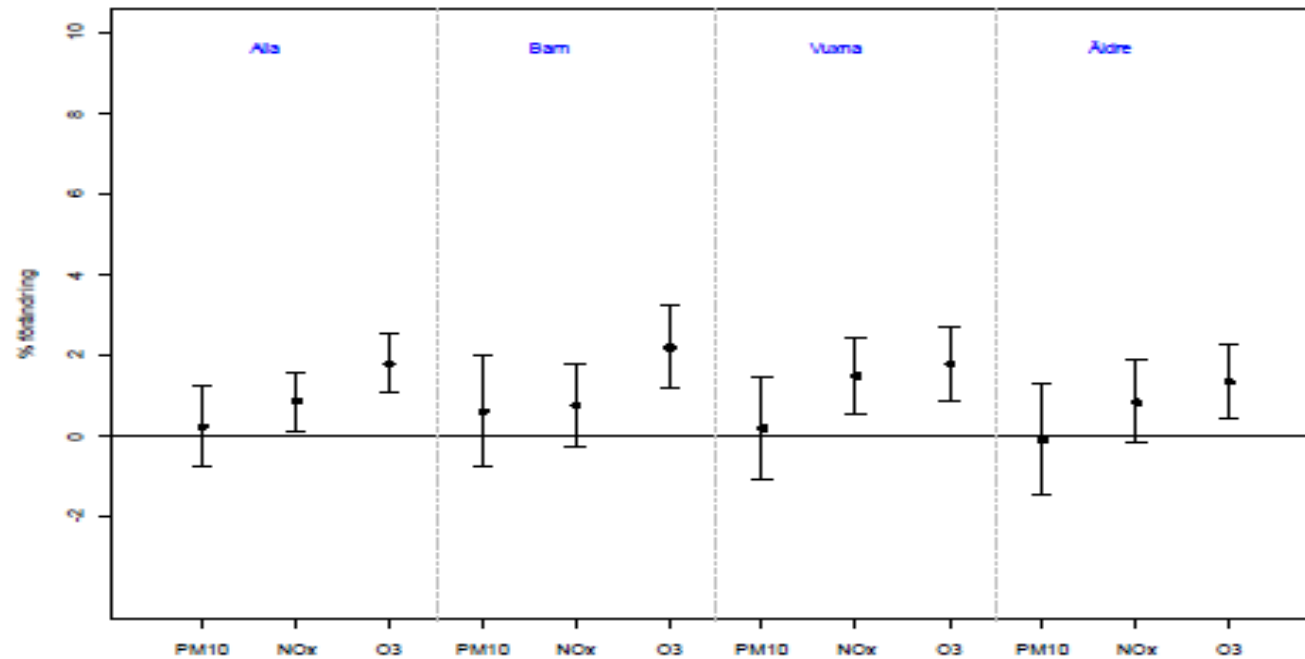
Figur 1. Luftföroreningsalter (dygn) i Stockholm under studieperioden ($\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Antal akuta besök per dygn

Tabell 2. Antal akutbesök för sjukdomar i andningsorganen per åldersgrupp

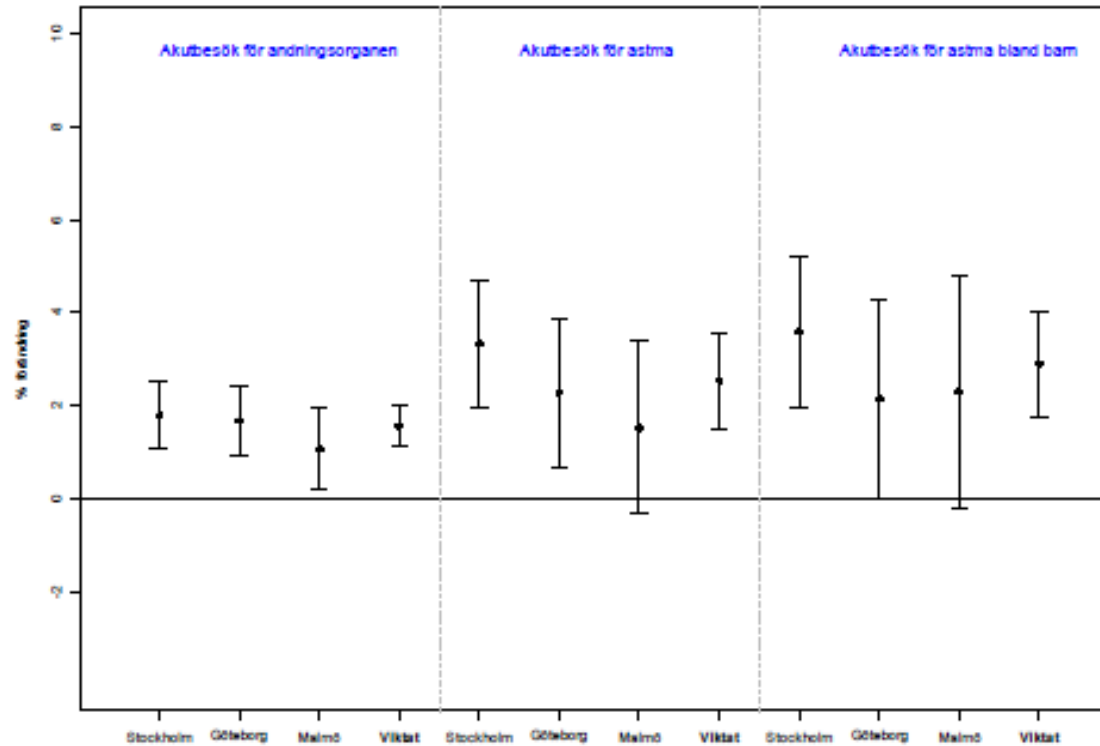
	Andningsorgan			
	totalt	barn	vuxna	äldre
Stockholm				
Minimum	30	2	9	5
Maximum	387	181	168	86
Medelvärde	136,6	52,8	53,9	29,9
Göteborg				
Minimum	5	0	0	0
Maximum	115	62	54	40
Medelvärde	50,1	17,8	18,4	13,8
Malmö				
Minimum	3	0	0	0
Maximum	118	55	58	47
Medelvärde	41,0	15,0	16,2	9,8

Resultat: Stockholm alla diagnoser

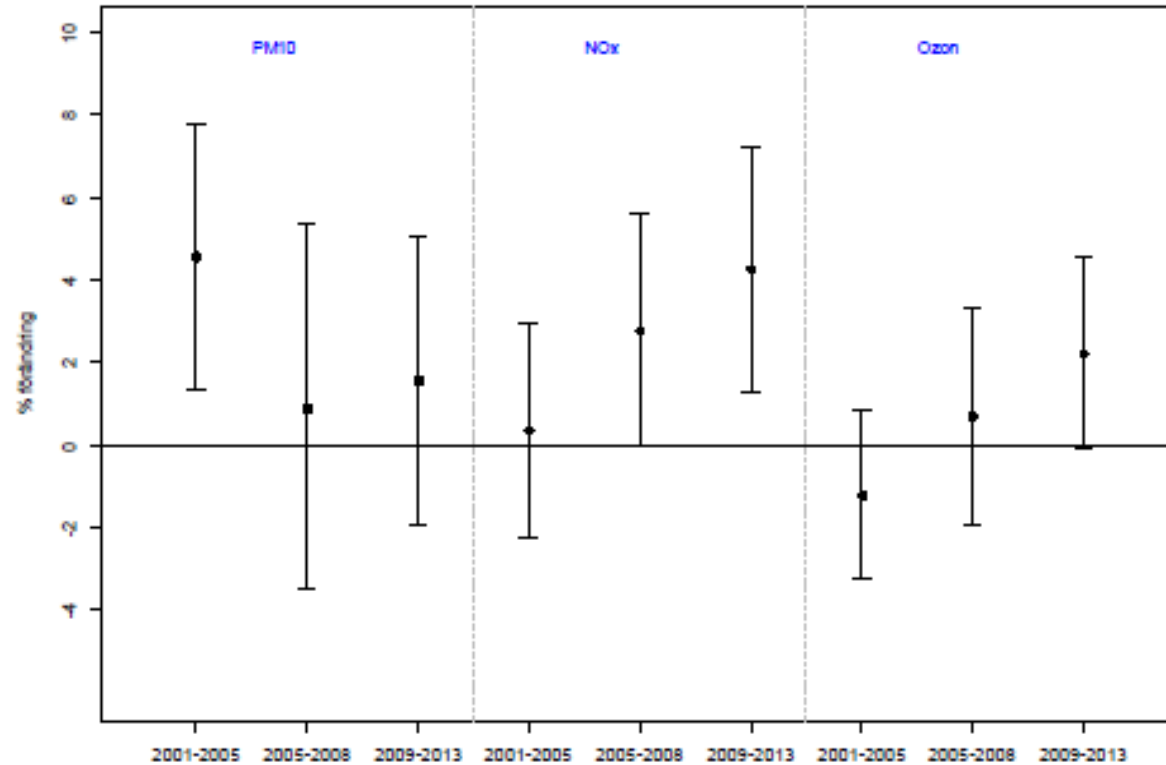
Figur 2. Procentuell förändring (med 95% konfidensintervall) av dagligt antal akutbesök för andningsorganen per 10 µg/m³ högre halt i Stockholm.

Resultat: Ozon, alla städer, alla diagnoser

Figur 8. Procentuell förändring (med 95% konfidensintervall) av dagligt antal akutbesök per 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ högre halt av ozon, per stad och sammanvägt för alla tre städer.

Resultat: Vissa tidstrender indikeras (NOx och ozon i Malmö)

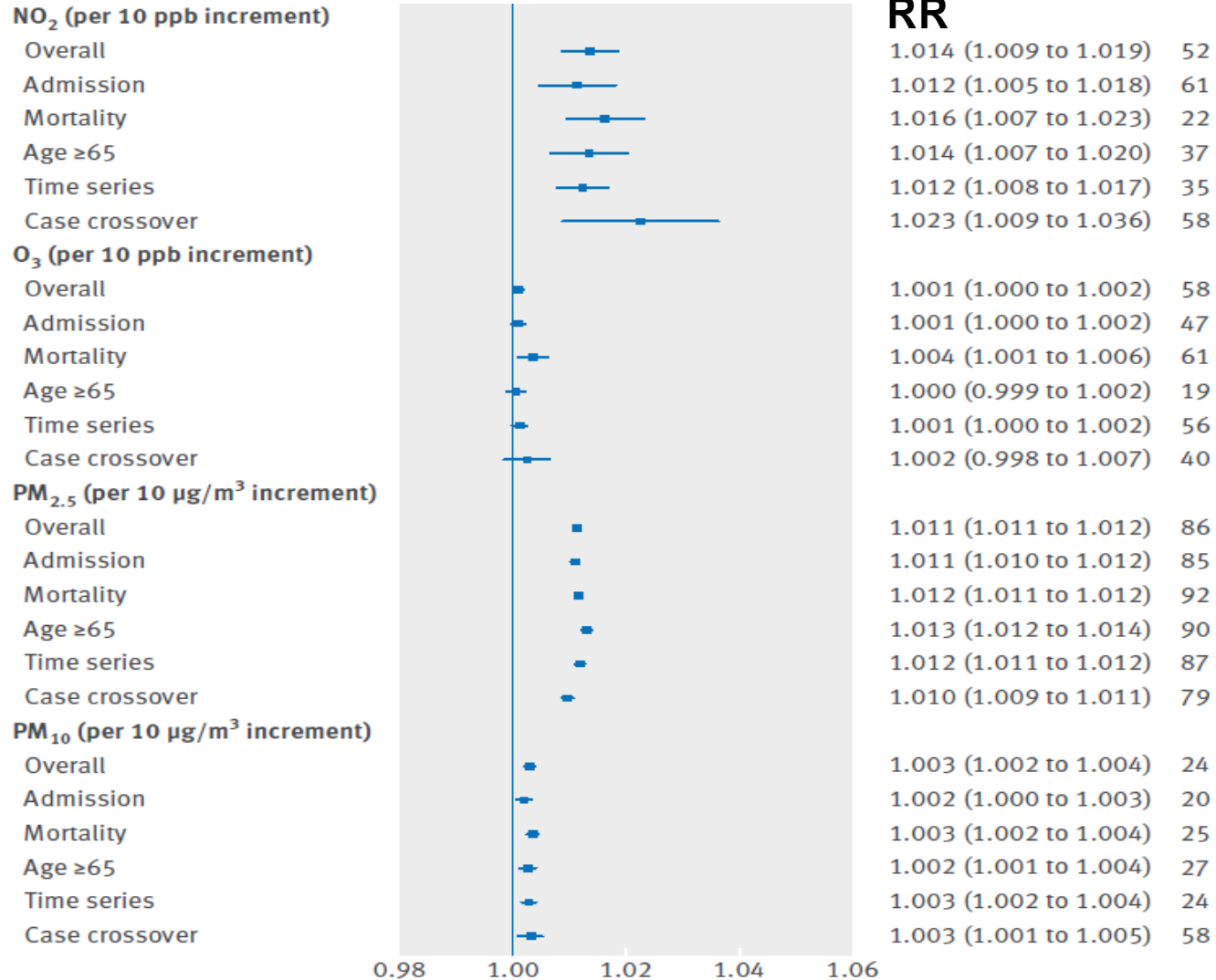

Figur 20. Procentuell förändring (med 95% konfidensintervall) av dagligt antal akutbesök för astma per 10 µg/m³ högre halt i Malmö.

Korttidsexponering och stroke

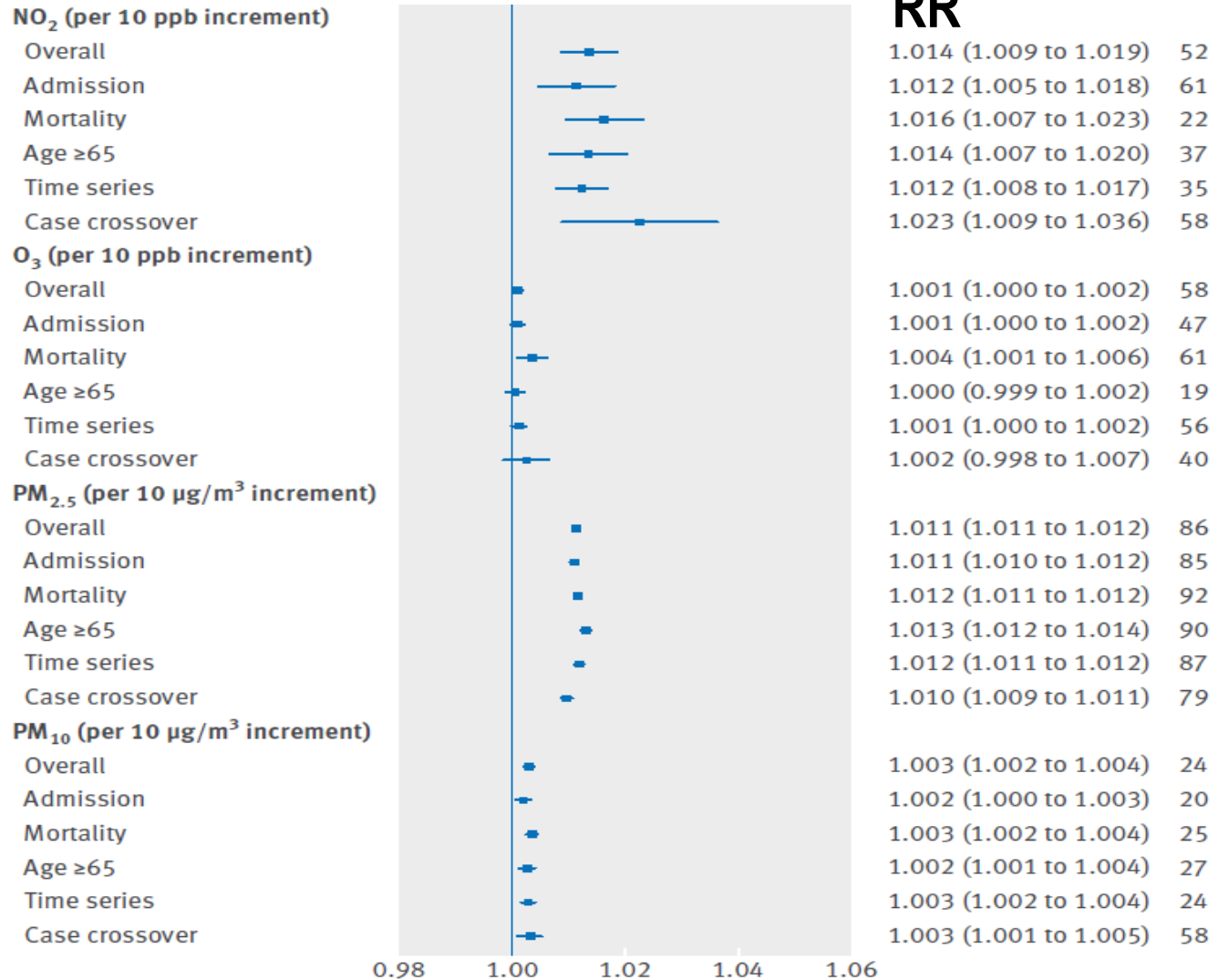
Metaanalys Shah ASV et al, 2015

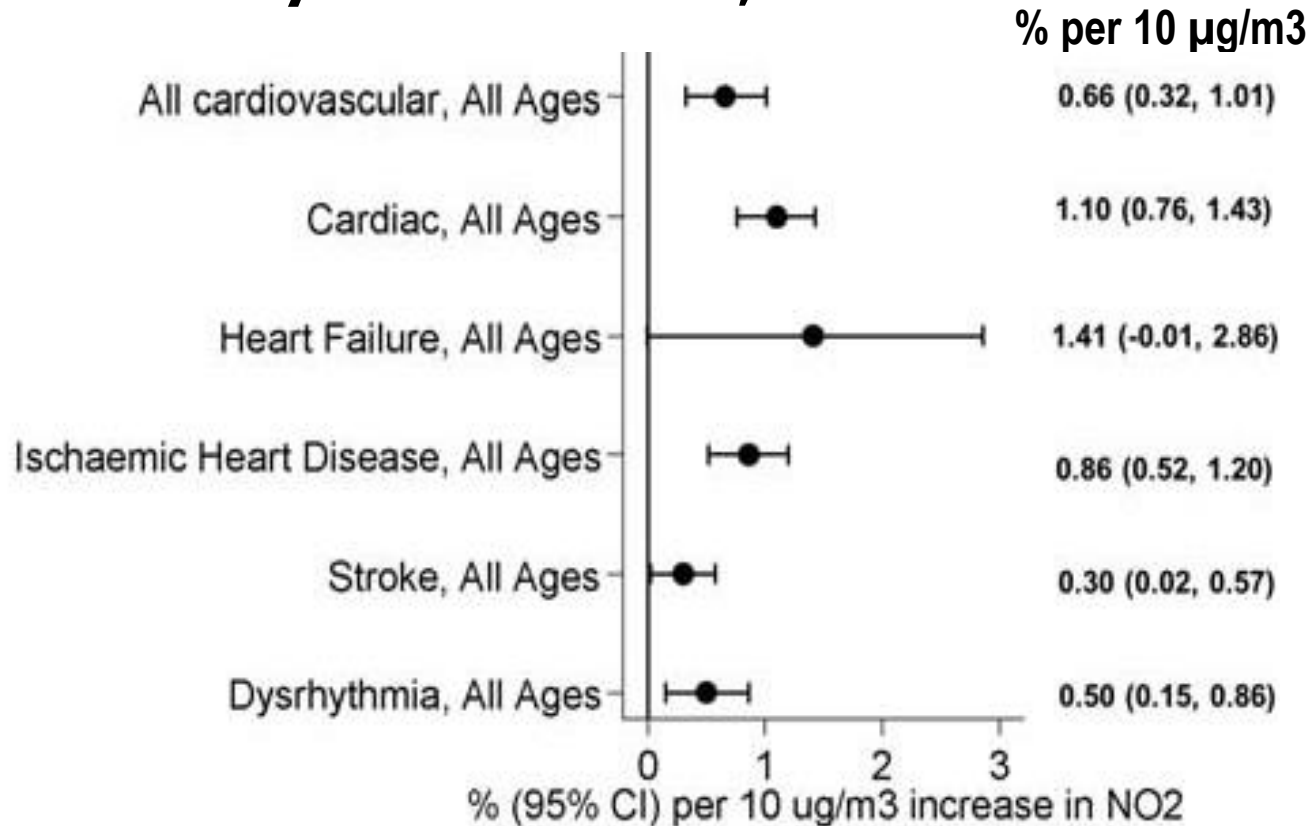
PM2.5 och hjärtinfarkt

Metaanalys Luo C et al, 2015

NO₂ och dagligt antal dödsfall

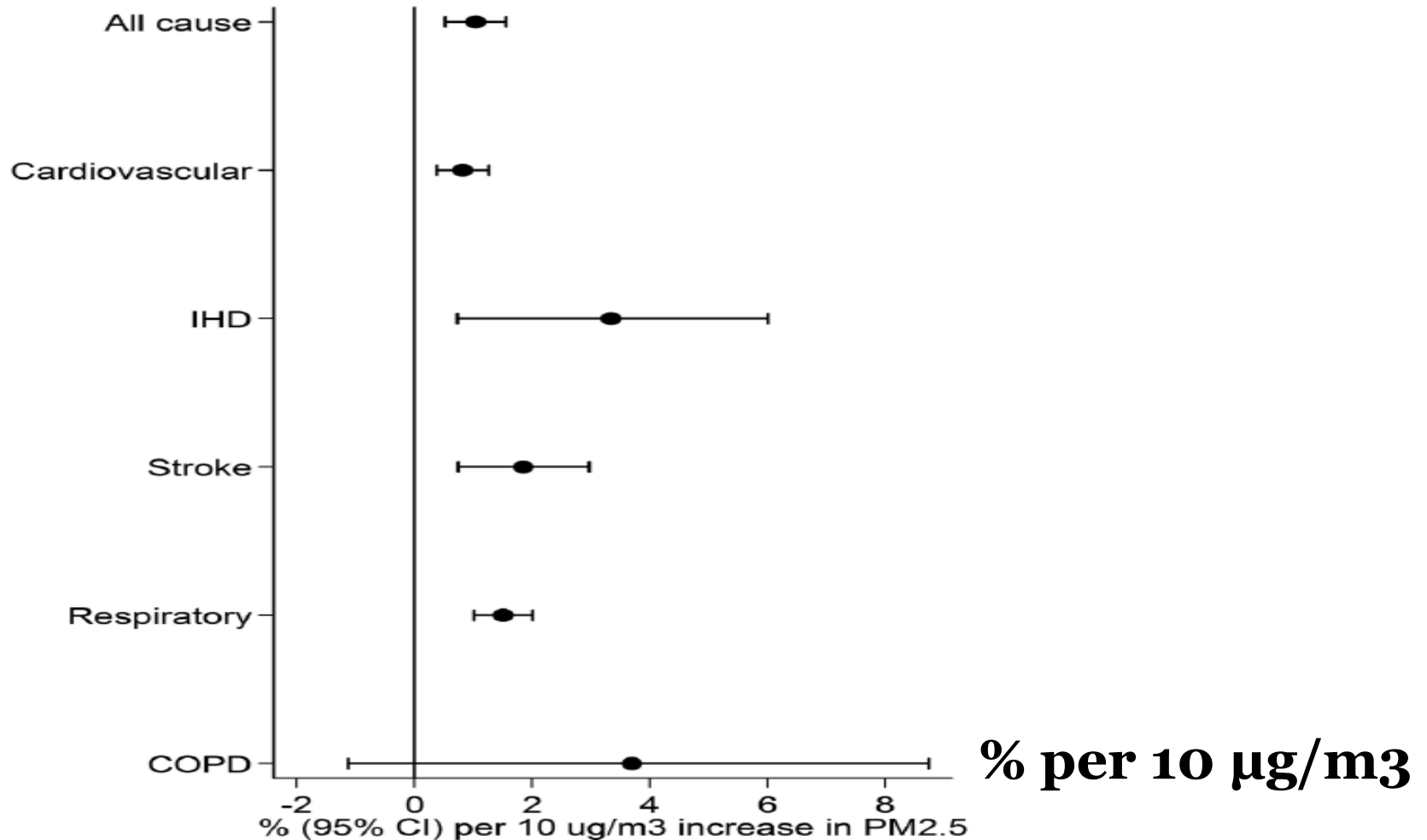
Metaanalys Mills IC et al, 2015

PM2.5 och dagligt antal dödsfall

Metaanalys Atkinson R W et al, 2014

Effekt av NO₂ kvar vid justering

Metaanalys Mills et al, 2014

	All SC/MC*	Selected SC/MC (cities)†	24-hour NO ₂ Single-pollutant	Adjusted for PM
All-cause mortality, all ages				
PM ₁₀	13/3	4/1 (21)	0.92 (0.58 to 1.72)	0.85 (0.52 to 1.18)
PM _{2.5}	2/3	2/1 (14)	0.53 (0.42 to 0.64)	0.57 (0.24 to 0.89)
PM _{10-2.5}	0/3	0/1 (12)	0.62 (0.19 to 1.06)	0.73 (0.28 to 1.18)

Effekt av PM svag vid justering

Metaanalys Mills et al, 2016

	All SC/MC*	Selected SC/MC (citi	24-hour PM Single-pollutant	Adjusted for NO ₂
All-cause mortality, all ages				
PM ₁₀	13/3	4/1 (21)	0.51 (0.29 to 0.74)	0.18 (-0.11 to 0.47)
PM _{2.5}	2/3	2/1 (14)	0.74 (0.34 to 1.14)	0.54 (-0.25 to 1.34)
PM _{10-2.5}	0/3	0/1 (12)	0.65 (-0.10 to 1.42)	0.31 (-0.49 to 1.11)

Grova partiklar ("vägdamm") blir ett hälsoproblem när dubbdäck används

Estimated Short-Term Effects of Coarse Particles on Daily Mortality in Stockholm, Sweden

Kadri Meister,¹ Christer Johansson,^{2,3} and Bertil Forsberg¹

¹Department of Public Health and Clinical Medicine, Occupational and Environmental Medicine, Umeå University, Umeå, Sweden;

²Department of Applied Environmental Science, Stockholm University, Stockholm, Sweden; ³Environment and Health Administration, Stockholm, Sweden

International Journal of
*Environmental Research
and Public Health*

Article

Coarse Fraction Particle Matter and Exhaled Nitric Oxide in Non-Asthmatic Children

Hanne Krage Carlsen ^{1,2,3,*}, Peter Boman ¹, Bodil Björ ¹, Anna-Carin Olin ² and Bertil Forsberg ¹

RR för grovfraktionen högre under nov-maj (för PM normalt varm årstid)

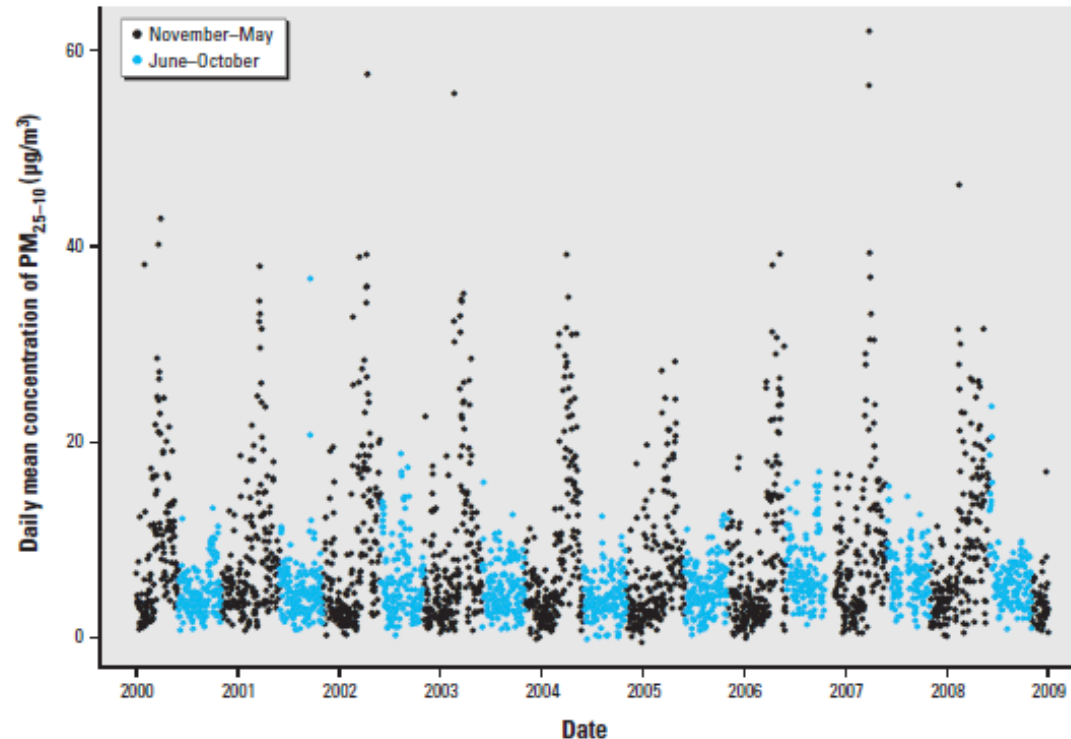

Figure 1. Seasonal variation in PM_{2.5-10} concentrations in Stockholm, Sweden, over the study period, 2000 through 2008.

Slutsatser

- Väl belagt med effekter av kortidsexponering på "känsliga", ofta "små" riskökningar
- Exponeringen anges oftast som halter av reglerade ämnen vid mätstationer
- Confounding genom andra faktorer än luftföroreningar inget större problem
- Föroreningarnas samvariation gör att "single-pollutant models" kan vara missvisande beträffande orsakande förorening
- PM2.5 antas viktigt, men samband ofta svaga efter justering för NO2 (trafik)